

СТРУКТУРА НА СЕМЕЙСТВОТО И НЕГОВИТЕ ЦЕННОСТИ ПРИ БЪЛГАРИТЕ МОХАМЕДАНИ

Надежда Илиева

УВОД

Научните основания за изследване на семейството и особено на културно-битовата сфера и семейно-битовите отношения са от особена важност, тъй като в тях са съхранени най-устойчивите елементи на етническата и етнорегионалната специфика (Макаева, 1981). В съвременното общество семейството остава най-важният канал за предаване на етнокултурна информация с присъщите ѝ териториални, социално-професионални и социално-психологически параметри (Макаева, 1981). Освен това при този подход на изследване по-ясно изпъква и съотношението на наследените етнически традиции и новите етнокултурни форми – не само в областта на семейството и неговия бит, но и по отношение на ценностната и културната ориентация на хората, в която рефлектират жизнените им потребности.

МЕТОДИКА НА ИЗСЛЕДВАНЕТО

В настоящата публикация са представени част от резултатите от проекта „Хармонизация на българските национални ценности с ценностите на Европейския съюз: постижения и проблеми“ към МОН. Като основен източник на информация са взети резултати от проведената анкета, в която участват 900 души, в т.ч. 600 д. българи мохамедани, 150 д. българи християни, 150 д. турци, 50 д. роми. При избора на селищата, в които се провежда анкетата се изхожда от експертно мнение, според което българите мохамедани могат да бъдат обособени в няколко подобности:

Атеисти, смятащи себе си за изконни етнически българи:

– Приели през последните десетилетия православието като свое вероизповедание (самоидентифициращи се като етнически българи);

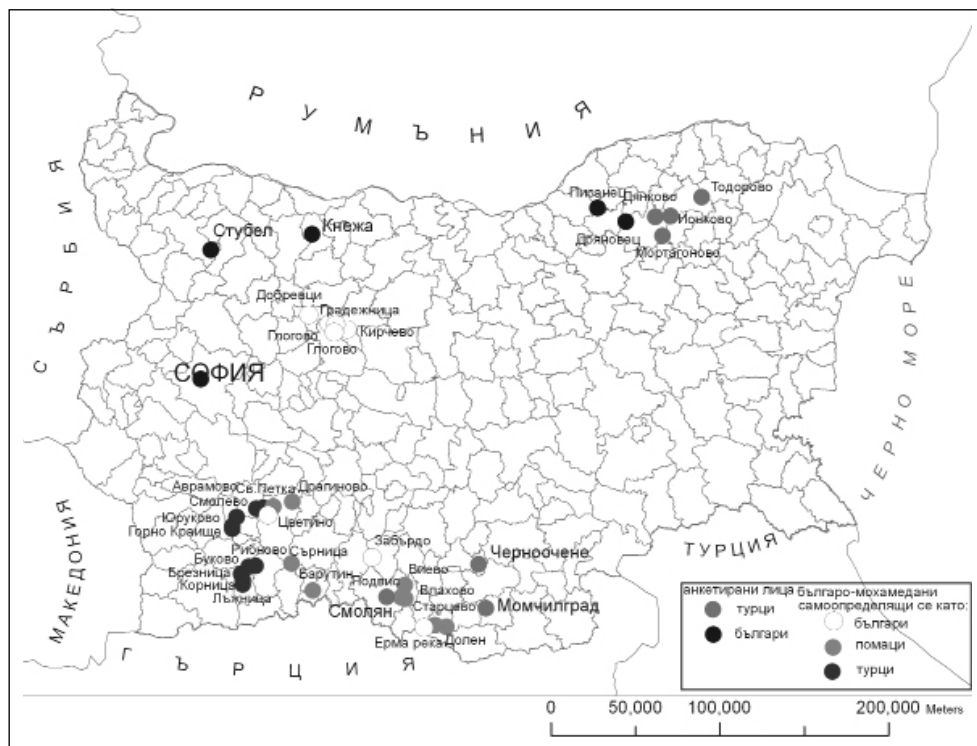
– Продължаващи да изповядват исляма и самоидентифициращи се като турци;

– Самоидентифициращи се като особена етнографска общност – т.нар. помаци (Кертков, 1998).

Според нас тук трябва да прибавим още една група, която се самоопределя като българи, изповядващи ислямската религия.

Имайки предвид тези подобности в проведеното анкетно проучване българите мохамедани са разпределени в три групи по 200 д.: българи мюсюлмани – българеещи се, българи мюсюлмани – турчеещи се и българи мюсюлмани, определящи себе си като помаци. При първата група са подбрани 10 селища по 20 души, които през последните две преброявания са се определили като българи. Във втората група са подбрани 10 селища по 20 души, в които българите

мохамедани при последните две преброявания са се определили над 95% като турци. В третата група също са подбрани 10 селища по 20 души, които са показали колебания при самоопределянето си, разпределени както следва (фиг. 1)

Фиг. 1. Населени места, в които се провежда анкетата по проект „Хармонизация на българските национални ценности с ценностите на Европейския съюз: постижения и проблеми“.

БРОЙ, ТЕРИТОРИАЛНО РАЗПОЛОЖЕНИЕ И САМОИДЕНТИФИКАЦИЯ НА БЪЛГАРИТЕ МОХАМЕДАНИ

Според направеното изследване като помак, мюсюлманин, българин мохамеданин, българин мюсюлманин се определят 66,4% от всички анкетирувани, като тази самоидентификация заема най-висок дял и в трите разгледани съвкупности и се движи между 62% от турчеещите се българо-мохамедани до 70,9% от групата на българите мохамедани, определили себе си като помаци. Едва 29,4% се самоопределят като българи, като разлики между отделните анкетирувани съвкупности не се наблюдават и 2,5% се самоопределят като турци. Естествено този дял е най-висок в групата на турчеещите се българи мохамедани (7%), а при останалите две групи той е под 1%. Териториалното им разположение е представено на фиг. 2.